

належить дуже значна частка клієнтів на ринку, вони характеризуються дуже істотними показниками різних видів пасивних та активних операцій. Також державні банки займають високу питому вагу в операціях на фондовому ринку нашої країни загалом, й на ринку ОВДП зокрема.

Література:

1.Постанова Кабінету Міністрів України “Про випуски облігацій внутрішніх державних позик” від 31 січня 2001 р. № 80 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2001-%D0%BF#Text> Постанова Кабінету Міністрів України “Про випуски облігацій внутрішніх державних позик” від 31 січня 2001 р. № 80. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2001-%D0%BF#Text>;

2.Білявська А.Ю. Оцінка перспектив та ефективності ринку державних внутрішніх запозичень. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/58.pdf&.

Савченко А. І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

Славкова А.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Податки – проблема не лише юридичних, а і фізичних осіб. Через зависокі податки тіньовий сектор розширюється, а навантаження на платників – зростає. Розмір оподаткування вважається помірним, проте його розподіл здійснюється нерівномірно. Головною проблемою оподаткування є майже повна відсутність справедливості та гарантій перед народом, «складна» і незрозуміла система здійснення податкових зборів і платежів.

На сьогодні податкові надходження значно примножились, оскільки до 20 століття податки складали лише 10 % від усіх доходів, зараз цей показник становить 40%. Раніше податок називався десятиною, який народ віддавав державі, як пожертву. Хоч жертва була добровільною, але вже мала фіксовану ставку [1, с. 177]. Зараз, за підрахунками Українського товариства економічних свобод, працівник з середньою заробітною платою 186 днів «працює на себе», а 179 - на державу [2, с. 35]. Зокрема, в Україні найманий працівник з мінімальної заробітної плати сплачує 19,5% і 22% утримується з доходів підприємця. Тобто, якби оподаткування не здійснювалось, то працівник міг отримати на 41,5% більше, і мінімальна заробітна плата складала 6683 грн (з яких 4723 грн – мінімальний заробіток і 1960 грн – податкові відрахування до бюджету). Якщо підрахувати всі необхідні податки, то ми (фізичні особи) сплачуємо більше половини свого доходу в бюджет держави (19,5 – ПДФО і військовий збір, майновий податок, непрямі податки при купівлі товарів (послуг) та ін.), що є досить суттєвим, враховуючи обсяг ВВП (<10000\$) порівняно з Великою Британією (40000\$) [3, с.20].

Інакше кажучи, українці сплачують значний відсоток податків, тому прикладом може слугувати стабілізація податкової системи в Грузії, де у 2004 році громадяни сплачували 22

податки, а в 2006 році кількість зменшилась до 6 податків і було вилучено мито на імпорту продукцію. Завдяки цьому ситуація в країні покращилась і за 8 років обсяг ВВП зріс на 15%.

На жаль, держава розглядає нові законопроекти, які спрямовані на збільшення податкового тягаря українців. Про це свідчить Законопроект №3131, що внесений до змін до Податкового кодексу України, встановити податкове стягнення з кожного га землі, розмір якого не зіставляється із заробітком фермерів [4]. Всі повинні сплачувати податки, бо 30% земельних ділянок обробляються неофіційно [7]. Тобто дане нововведення призведе до зменшення приватних угідь, оскільки людям не вигідно утримувати землю. Також у Верховній Раді було ухвалено Законопроект №2634, в якому ПДВ буде нараховуватися на електронні послуги Google, Facebook або Youtube, які надають нерезиденти України [5]. До цього нерезиденти не сплачували такі податки.

Тим не менш змінилася ставка на нерухомість, тому що мінімальний розмір заробітної плати у 2020 році збільшився, то і податкова ставка склала 70,84 грн/кв.м за даними ГУ ДПС у Київській області. Якщо ж площа складатиме більше 300 кв. м. у квартирі, то власник має відати на 25 тис. грн. більше, що впливає на заощадження громадян.

Згідно змін у Податковому кодексі України, податок на депозити становить 18% ПДФО і 1,5% військового збору (19,5%). Тоді при нарахуванні відсотку за депозитом з нього буде вилученим даний податок, що є несправедливим ставленням до вкладника. Так як гроші, які інвестор кладе на депозит вже оподатковані, оскільки ці збереження виникли з його доходу. Вважаємо, що ставку ПДФО щодо оподаткування процентів по депозитам необхідно диференціювати залежно від обсягів отриманого доходу [12, с.192]. Це буде справедливо по відношенню до фізичних осіб, які вклали в банківські установи невеликий обсяг коштів.

Ще не зовсім коректними є правила туристичного збору. Розмір якого встановлюється місцевими радами. Тобто, кошти, які були зібрані, повинні залучатися в розвиток інфраструктури, яка має попит. Але території, на яких має здійснюватися збір, не обмежені [9, ст.268]. Люди хочуть бачити розвинені курортні зони, на яких вони перебувають, тому цей критерій є нелогічним. Також виникає питання чому особа повинна сплачувати даний збір якщо перебуває у цій місцевості менше доби, або ж не в цілях відпочинку. Ці питання потребують більшої конкретизації та змін.

Щодо податкового навантаження під час карантину, то набрав чинності Закон України від 17 березня 2020 року № 533-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», однак не всі звільняються від податкових стягнень. ФОПи, які не мають найманої робочої сили повинні сплачувати ЄСВ у карантинний період. Якщо підприємець припинив роботу через карантин, то він може скористатися відпусткою періодом у 30 днів за п. 295.5 Податкового кодексу України [6, ст. 29]. Не зрозумілим залишилось питання як по завершенню 30 днів ФОП має сплачувати податки, при тому, що бізнес може все-таки потерпати від вимушених карантинних мір. Винятком є наявність лікарняного листа, але підприємець не зможе пропонувати свої послуги на ринку в зазначений час. Зокрема, за

порушення податкових сплатень ПДВ, акцизного податку і ренти нараховуватимуться санкції. Вагомим недоліком це є для малих підприємств, які через невеликий чистий дохід не зможуть сплачувати дані зобов'язання, а тим більш у період тривалого карантину.

Все ще актуальною проблемою залишається тіньовий сектор, що складає близько 50% ВВП. Політика Уряду намагається зменшити даний відсоток, але своїми жорсткими діями та збільшенням податкового тягара погіршує ситуацію. Так, держава активно впроваджує безготівковий розрахунок, аби краще контролювати податкові надходження, але чи забезпечує це фінансове благополуччя українцям?

Для того, аби зменшити недовіру українського народу до податкової системи треба, щоб населення відчувало результат своїх вкладень. Доречною є ідея «накопичувальних» пенсійних відрахувань (що вже здійснюється у США). На разі, при солідарній пенсійній системі працівники забезпечують сучасних пенсіонерів, а їх, в свою чергу будуть забезпечувати наступні покоління. Ця система є ненадійною, оскільки при фіксованій пенсійній ставці неможливо напевно знати чи буде пенсія достатньою для проживання. Наприклад, середня пенсія в Україні в 2017 р. становила 56,25%, тобто 1800 грн, прожиткового мінімуму [8, с. 284]. За ці кошти пенсіонер не має змоги забезпечити своє проживання. Однак з кожним роком стаж роботи до пенсійного віку збільшується (у 2020 році – 27 років, план 2021 року – 28 років). Поступово збільшується пенсійний вік жінок, які мають виходити на пенсію. Тобто податковий тягар збільшується ще на один рік для жінок. Населення незацікавлене у сплаті податків, тому що пенсійні виплати недостатні для проживання.

Також держава не враховує ті аспекти, що з появою дитини в сім'ї на деякий період залишається один працюючий, або працівник має забезпечувати непрацездатних осіб, поєднання навчання з роботою та інші життєві труднощі. Тут орієнтиром може бути Німеччина, у якій при подібних випадках податкове зобов'язання перекладається на державу.

Для зменшення відсотку тіньового сектору необхідно впровадити мінімальний термін сплати податків, при недотриманні якому людина буде позбавлена пенсії, якщо не була платником податків достатньо часу. Наприклад, подібна система відслідковується у німців. Там пенсія сплачується тільки за умови, що особа офіційно працювала 5 і більше років.

Україна розглядала таку мету, як зменшення ролі держави – стати менше соціально орієнтовною [10]. Тобто, зменшення податкових стягнень за рахунок звуження надання безкоштовних послуг (навчання, медицина). З опитуваних 1/5 частина була згодна забезпечувати всі свої потреби самостійно, а інші впевнені, що підтримувати рівень життя має держава. Виходячи з цього українці неготові до змін у податковій системі. В першу чергу народ має бути більш освіченим у сфері оподаткування; не сподіватися на допомогу держави, а забезпечувати належні умови для проживання та сплачувати отримані послуги самостійно.

Отже, податкове навантаження звичайного народу високе. Громадяни України мають сплачувати чи не половину свого доходу державі, що відображається на рівні життя і, як

наслідок, провокує ухилення від сплати податків. Податкова система має бути простішою і зрозумілішою для народу. Насамперед, треба зменшити навантаження на бюджет – мінімізувати видатки, аби мінімізувати надходження. Тобто, якщо припинити фінансування безкоштовної допомоги, то видатки зменшаться, і не виникатиме потреби у великому податковому навантаженні, оскільки українці самі будуть оплачувати відпустки, лікарняні, освіту тощо.

Треба враховувати і те, що рівень заробітної плати в Україні менший, ніж у розвинених країнах, тому те помірне податкове навантаження, яке вони здійснюють є вагомим для українців. Також доцільним буде ввести прогресивне оподаткування. Для монополістів податок має бути більшим (при їхньому доході), а нарахування на малий бізнес – відповідно меншим (оскільки підприємцям не залишається коштів для модернізування, покращення підприємства). Можливим є введення банківських рахунків для зберігання власних грошових коштів для пенсій [11]. Як наслідок, кожен замість податків переказуватиме пенсійні відрахування, якими з настанням пенсійного віку можливо буде скористатися, аби свідомість народу зростала і кожен забезпечував себе самостійно, тоді і тіньовий сегмент поступово буде зменшуватись.

Література:

1. Мельник В.М., Степанова Д.С. Ретроспективний аналіз оподаткування та адміністрування податків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №5(7). С. 171-178.
2. Швайко М. Л. Особливості податкової політики України у сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 33-38.
3. Податкова модель України. 2020. 38 с. Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/e92b9ce03f06c76a91e232073f0165d9.pdf>
4. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо детінізації виробництва сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69452.
5. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування податком на додану вартість електронних послуг, що постачаються нерезидентами фізичним особам, місце постачання яких розташовано на митній території України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67703.
6. Стаття 295. 5. Податок нарахування та строки сплати єдиного податку [Електронний ресурс] // Податковий кодекс України – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/law-24/section-132/article-16838/>.
7. Тейзе Є. Заплати шість тисяч гривень: влада готує сюрприз селянам. DW. – 6.07.2020. - <https://www.dw.com/uk/zaplaty-shist-tysiach-hryven-vlada-hotuie-siurpryz-selianam/a-53919823>.
8. Податкова політика як інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку України: теоретико-правові питання : дис. докт. юр. наук : 12.00.07 / Ужгород, 2019. 430 с.
9. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/law-24/section-130/article-14418/>.
10. Нікітін М. 2/3 українців вважають, що держава повинна надавати їм послуги безкоштовно. *Перший канал соціальних новин*. – 1712. – Режим доступу: <https://pershyj.com/p-23-ukraintsiv-vvazhayut-shcho-derzhava-povinna-nadavati-im-poslugi-bezkoshtovno-9807>.
11. Панченко О. Накопичувальні пенсії: якою має бути система? *Вісник*. – 25.03.2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100017041-nakopichuvalni-pensiyi-yakoyu-maye-but-i-sistema>

12 Славкова А.А., Черняк Р.В. Оподаткування процентних доходів фізичних осіб за депозитами в Україні. *Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово-кредитних механізмів в умовах нової соціально-економічної реальності*: збірник матеріалів Міжн.наук.-практ. конф., 27–31.03.2017 р. Ірпінь, 2017. С.190-194.

Сандул В.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», б курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

БЮДЖЕТ ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Бюджетна система є основою публічних фінансів, а її центральною категорією є Державний бюджет. Для належного функціонування бюджету, реалізації бюджетної політики, забезпечення гідного рівня життя громадян країни відповідно до встановлених соціальних стандартів необхідна макроекономічна стабільність та ефективність фінансової системи. Саме тому для уникнення загрозливих наслідків дестабілізуючих чинників, постає необхідність у формуванні економічної політики, яка буде орієнтованою на належне прогнозування ймовірних макроекономічних дисбалансів, створення механізмів для оперативної мобілізації ресурсів, планування заходів, щоб звести до мінімуму макроекономічні ризики, а також підготовки сценаріїв ліквідації наслідків соціально-економічного загострення. Розуміння причин, зв'язку з ключовими показниками і природи економічних загострень веде до утворення стійкої до криз системи.

На сучасному етапі проблематика бюджетних інструментів макроекономічного регулювання займає одне з головних місць і потребує подальшого дослідження. Теоретико-методологічні засади з даного дослідження сформовані у працях зарубіжних вчених: Дж. Армстронг, А. Вагнер, К. Маркса, Ш. Бланкарта, Дж. Б'юкенена, П. Самуельсона, Дж. Стігліца, В. Танзі та вітчизняних вчених: Опарін В., Г. Котіна Федосов В., Юрій С., Василик О., І. Радіонова.

Основним макроекономічним та інтегрованим показником вважається ВВП через відображення зміцнення економічної системи, збільшення зайнятості та ділової активності населення. Оскільки бюджет – це центральна категорія фінансової системи держави і відображає частину відносин, пов'язаних з розподілом і перерозподілом ВВП, необхідно простежити взаємозв'язок доходів бюджету і ВВП на рисунку 1.

Прямо-пропорційний зв'язок між цими даними показує доцільність розгляду бюджету як засобу макроекономічної стабілізації. Загрозливим чинником впливу на макроекономічні показники і державні фінанси є пандемія COVID-19, наслідки простежуються на початку 2020-го року: у I кварталі прирости від'ємні, за доходами - 24,13% і -1,3% за ВВП; у II кварталі 46,11% і -11,4% відповідно. Таке погіршення фінансових умов пов'язане з «різким скороченням обсягів промислового виробництва (на 8,3% в першому півріччі 2020-го до першого півріччя 2019 року); зниженням світових цін на природний газ і нафту, що зменшувало суми сплати ПДВ, рентних платежів, відрахувань